

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**
PERFIL

**NASCUDA EN UNA
RECTORIA DE
HAMPSHIRE
AL SEGLE XVIII,
JANE AUSTEN ÉS
AUTORA D'ALGUNS
CLÀSSICS DE LA
LITERATURA
ANGLESA, COM
'EMMA', 'SENYI
SENTIMENT' I
AQUEST 'ORGULL I
PREJUDICI' QUE
GAUDEIX DE
NOUS ADEPTES**

Ironia contra la lectura lloca d'Austen

ANNA
BALLBONA

Podem afirmar que *Orgull i prejudici* és una història de festeig, trobada i topada amb final feliç, molt a la manera habitual de Jane Austen, i haurérem fet una descripció plana i viquipedista del que trobem en aquest monument que ara recupera La Casa dels Clàssics, amb traducció treballadíssima de Yannick Garcia. No faltarem a la veritat ni aixafarem la guitarra a ningú. Però cal abordar la pregunta de com llegir Jane Austen (1775-1817), sabent que no té una resposta unívoca i sabent, justament per això, que és molt important identificar des d'on es llegeix una obra per entendre el que se'n diu.

Es clara l'aposta de La Casa dels Clàssics per presentar la novel·la deslliurada de llocs comuns: pròleg auster i precís de Colm Tóibín i epíleg generós de Yannick Garcia a l'hora d'explicar les tries complexes que

implica la traducció d'un clàssic d'aquestes característiques i algunes remarques de l'esperit que el sobrevola. El primer dels elements que subratlla el traductor és la comicitat del llibre: és el primer que cridarà l'atenció d'algú disposat a anar més enllà de la lectura ensucrada, sermonejadora o lloca, a rebuff de les adaptacions cinematogràfiques de les històries d'Austen. La ironia s'hi escolta pels quatre costats. Avui es fa difícil mesurar l'abast d'aquesta ironia: ¿fins on arriba, fins on s'ha d'entendre, la punyeteria d'una autora que escriu aquesta història a finals del segle XVIII i que l'acaba publicant el 1813?

En tot cas, la ironia és el primer que desballesta qualsevol intent de reduir Austen o d'extreure'n una lliçó senzillota, per acomodar ànimes conservadores o fins i tot per fer saltar en trampolí ultimíssimes teories radicals. Si *Orgull i prejudici* escapa d'això és perquè és una obra complexa, amb molta remor de fons, on la trama sembla fer de pretext bàsic: la parella protagonista, Elizabeth Bennet i Darcy, viu pàgines i pàgines de batre's entre feixos d'orgulls i prejudicis creuats, fins a arribar a la transformació i la "unió", l'última paraula de la novel·la.

L'evolució i l'aprenentatge que viuen aquests dos personatges és un aspecte rellevant. No són els mateixos del començament. Han vençut "les primeres impressions", que és com s'havia de dir la novel·la al principi. Això és interessant si pensem que *Orgull i prejudici* s'acaba sense manies a les aparences d'una època que avui ens poden ressonar en forma d'aparences diverses, transvestides. En burxar aquestes aparences és brillant, l'escriptura

**ORGULL I
PREJUDICI**
JANE AUSTEN
BERNAT METGE
UNIVERSAL
TRAD. YANNICK
GARCIA
432 PÀG. / 23,70 €

d'Austen, perquè presenta un estol de personatges molt marcats, a vegades dislocats, de famílies que s'ensumen o es rebutgen, sense amagar una realitat: el matrimoni com una solució que va al costat del negoci, de la supervivència, i que després es vesteix amb termes morals de virtut i contenció. Per què? ¿Per ser acceptada a l'època o per fer-li llogots? ¿Perquè sembli que la perspicaç i punxant Elizabeth Bennet s'adona de menys coses de les que en realitat s'adona? Sigui com sigui, la veu narradora no dona treva al lector i es dedica a ficar cullerada per aquí i per allà, amb ganes de sotraguejar un ordre de classes o de coses.

Sense èxit, en vida

Hi ha altres aspectes que afirmen la solidesa d'aquesta obra, com ja va advertir Virginia Woolf (en vida, Austen no va arribar a tenir èxit), quan deia que si algú enarbora el geni d'Austen topa amb 25 senyors grans de Londres que es neguitegen. Els diàlegs són trepidants, amb rèpliques agudes que poden recordar les comèdies de Shakespeare –o les adaptacions? Ara costa treure'n l'entrellat– i tenen una estructura complexa, amb multitud de cartes que sostenen, per tant, diversos punts de vista. Tot conflueix en una capacitat de posar la lupa molt a prop d'un entramat de relacions i aparences, d'actituds contradictòries. Ras i curt, la voluntat d'explorar la profunditat interior dels personatges. Quan Nabokov, a *Parla memòria*, detalla amb exactitud i obstinació d'entomòleg l'element quotidià minúscul, ningú el menysté per fer narrativa domèstica. Doncs amb Austen tampoc caldria. ♦♦

**VIRGINIA
WOOLF JA VA
ADVERTIR
QUE SI ALGÚ
ENARBORA
EL GENI
D'AUSTEN
TOPA AMB
25 SENYORS
GRANS DE
LONDRES
QUE ES
NEGUITEGEN**

STUDIO CANAL

Colette: un mirall punyent i alhora benèvol

LLUÍS-A.
BAULENAS

Un llibre com el present, amb un pròleg a càrrec de la mateixa traductora, Maria-Mercè Marçal, i un epíleg magnífic de Joana Masó, limita força el que en puguem dir sense repetir-nos. Una afirmació primera que podríem fer és que, després de la lectura d'aquest recull de relats, emergeix la figura d'una dona intel·ligentíssima, dotada per a l'observació del seu entorn, del seu moment vital, i preparada extraordinàriament bé per lligar-ho tot plegat amb la seva pròpia personalitat.

Colette (1873-1954) ha passat a la història com una de les escriptores més conegudes de França de la pri-

mera meitat del segle passat. Va triomfar malgrat els condicionants de l'època. Encara ho va fer més que la nostra Víctor Català, ja que va ser el propi marit, Henry Gauthier-Villars, qui, al principi, la va fer signar com a Willy. Va haver de desempal·llegar-se d'aquest marit tan modern, pel que sembla un ferm precursor de les *factories* literàries, amb un estol de negres treballant per a ell, entre els quals la seva dona. Colette l'hi perdona, en part perquè diu que gràcies a això va descobrir les seves aptituds com a escriptora... i les impostures del mateix món literari.

Colette s'enfronta a la França de principis del segle XX, de la qual aquest recull fa, d'una manera ferma i més o menys desinhibida, una descripció. Hi trobem els principals trets que la van fer famosa, sobretot la subtilitat i l'observació sense complexos, sense prejudicis, unides

a una gran imaginació reconduïda per una prosa tan mal·leable com precisa, de vegades gairebé feridorament detallista. En aquest sentit, la traducció de Maria-Mercè Marçal és extraordinària, si més no pel nivell de rigor, que, a falta de poder comparar amb l'origi-

VIQUIPÈDIA

**LA DONA
AMAGADA**
COLETTE
COMANEGRA
TRAD. DE MARIA-
MERCÈ MARÇAL
176 PÀG. / 18 €

nal, dona una fesomia molt personal al llibre.

A *La dona amagada* és admirable la subtilitat dels seus curiosos estudis del caràcter humà, de les relacions humanes. Hi projecta una serena acceptació del món, no exempta d'una ironia i un sarcasme sovint tan cruels com divertits, lluny de les expressions literàries de la seva època, sovint lligades al desassossec i l'angoixa vitals. Només cal fer un llistat de la multitud de personatges que passen per *La dona amagada* per adonar-se'n. Tal com remarca molt bé Joana Masó en l'epíleg, "Colette imagina personatges que situen entre ells i nosaltres la distància dels llocs comuns i dels individus tipus...". O sigui, són tres capes: el personatge, la càrrega que la societat carrega al personatge i el que ens arriba a nosaltres. I, tot plegat, ofert amb intel·ligència, murrieria i gran sentit literari. ♦♦